

ГРОШОВІ ПОТОКИ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

© І.В. Алексеев, В.В Турко., 2012

В умовах перманентної фінансової кризи, недостачі ліквідності та жорстких монетарних заходів НБУ кредитні спілки (КС), як фінансові інститути, повинні звертати особливу увагу на залучення додаткових та ефективний розподіл наявних фінансових ресурсів. Тобто кредитним спілкам потрібно таким чином підійти до організування грошових потоків, щоб якнайефективніше використовувати дефіцитні фінансові ресурси.

У вітчизняній науці є достатньо ґрунтовних досліджень щодо ефективного організування грошових потоків у банківській системі, проте у сфері кредитних спілок особливості цього питання майже не вивчаються.

Тому завданням нашого дослідження є визначення грошових потоків кредитних спілок та пошук можливостей підвищення ефективності їх організування.

Грошовий потік – це безперервний рух коштів (обіг), тобто їх надходження (притоки) і виплати (відтоки) за визначений проміжок часу [1, с.45].

Як і для усіх кредитних установ, грошові потоки будь якої кредитної спілки можна поділити на вхідні та вихідні. Можна виділити наступні вхідні грошові потоки кредитних спілок:

- по-перше це внески членів кредитної спілки: вступні, обов’язкові та додаткові пайові внески; депозитні внески; цільові та благодійні внески;
- по-друге це основні суми боргу, які повертають позичальники після закінчення терміну кредитних угод, та відсотки за користування кредитами, а також різні комісійні платежі та ін.;
- по-третє це кошти отримані від інших кредитних спілок та об’єднаної кредитної спілки (ОКС) на умовах поворотності та платності (за умови членства КС у такій ОКС);
- по-четверте це кошти отримані від фізичних та юридичних осіб на безплатній та безповоротній основі [2, с.27].

Історично склалося так, що основними грошовими потоками, за рахунок яких формується капітал кредитної спілки є пайові і депозитні внески членів. Проте в сучасних умовах, коли існують суттєві проблеми в діяльності Національної комісії регулювання ринків фінансових послуг, яка видає ліцензії кредитним спілкам на право залучення депозитів, основним джерелом капіталу стали пайові внески.

До вихідних грошових потоків кредитних спілок можна віднести:

- по-перше видачу кредитів;
- по-друге повернення депозитів та пайових внесків;
- по-третє виплату відсотків за депозитами та за пайовими внесками;
- по-четверте витрати на фінансування діяльності кредитної спілки (зарплата працівникам, матеріальні витрати та ін.);
- по-п’яте, формування резерву забезпечення покриття втрат та інших резервів;
- по-шосте, сплата податку з доходів фізичних осіб – працівників КС, а також податку на процентні доходи власників пайових внесків [3];
- по-сьоме, сплату коштів до асоціацій кредитних спілок (як на поворотній так і безповоротній основі).

Для ефективної організації грошових потоків кредитній спілці необхідно максимально синхронізувати вхідні та вихідні грошові потоки. Тобто коли до кредитної спілки надійшли кошти – вона якнайшвидше повинна розмістити їх (надати кредит чи ін.) [4, с.75]. Бо вільні кошти на поточних рахунках означають, що на них кредитна спілка не отримає додаткового доходу у вигляді відсотків. Отже, фінансові ресурси кредитної спілки повинні бути вільними якомога коротший термін. А задля забезпечення ліквідності частина цих ресурсів має розміщуватися на депозитних

рахунках у банках. При цьому слід балансувати таке розміщення між короткостроковими, середньостроковими і довгостроковими депозитами. Саме такі дії не дозволять забути про кредитні та інші ризики і сформувати резерви забезпечення ліквідності.

Проте, набагато гірша ситуація може виникнути, коли кредитній спілці необхідно повертати депозитні внески чи сплачувати інші платежі, а вільних грошових коштів у неї на конкретний момент часу немає, в результаті вона не зможе вчасно виконати свої зобов'язання. Для комерційних банків існує міжбанківський ринок, на якому вони можуть залучати тимчасові кредити для покриття розривів ліквідності. Для кредитних спілок на жаль такого розвинутого за швидкістю механізму не існує.

Проте, слід визнати, що одним з варіантів вирішення зазначеної проблеми розриву ліквідності є організація короткострокових позик через об'єднану кредитну спілку. Завдячуючи ОКС одні кредитні спілки можуть розміщувати тимчасово вільні фінансові ресурси, і, відповідно, отримувати додаткові доходи, а інші – покривати тимчасові розриви ліквідності [5, с.131].

Через об'єднану кредитну спілку її члени також можуть перерозподіляти фінансові потоки і на довгостроковій основі, коли в одних кредитних спілках виникає стабільний надлишок вхідних грошових потоків, а у інших є багато потенційних клієнтів, які готові брати кредити, тобто є можливість ефективно розмістити фінансові ресурси.

Однією з головних проблем, які виникають в процесі діяльності будь-якої кредитної установи, в тому числі й кредитної спілки є синхронізація грошових потоків з метою найбільш ефективного управління фінансовими ресурсами. Тому для вирішення цієї проблеми необхідно застосовувати планування вхідних та вихідних грошових потоків, а також перерозподіляти кошти через об'єднану кредитну спілку. При цьому важливо передбачати ефективне балансування фондів грошових коштів КС задля забезпечення стабільної діяльності. В тому числі таке балансування має передбачати корегування нормативів щодо розміщення фінансових ресурсів КС на депозитних рахунках у комерційних банках, для чого слід збільшити розмір відсотків, дозволений для такого розміщення. Необхідність такої корекції довела фінансово-економічна криза, коли у багатьох кредитних спілках проблема ліквідності могла б не загострюватися, якби фінансові ресурси не опинилися на 90% у виданих кредитах. Через кризу позичальники, зважаючи на критичний стан взаємних платежів між юридичними особами та виплати заробітної плати фізичним особам, були не в стані вчасно обслуговувати свої боргові зобов'язання. Саме у зазначених напрямках слід продовжувати дослідження в інтересах значної частини фінансово-кредитних установ, якими є кредитні спілки.

1. Васильченко З. М. Теоретичні основи управління грошовими потоками банку / З. М. Васильченко, Д. В. Пірог // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України – 2010. – №1 – с.44 – 48. 2. Кочетков В.М. Особливості акумуляції грошових коштів кредитними спілками України в період економічної кризи / В.М. Кочетков, А. О. Прудніков // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2011. – №1(10) ч. 2 – с. 26 – 30. 3. Алексеев И.В. Совершенствование практики налогообложения в сфере кредитной кооперации Украины (п. 5.7) / Налоговые системы. Методология развития: монография для магистрантов, обучающихся по программам “Налоги и налогообложение”, “Финансы и кредит” / [И.А. Майбуrows и др.]; под ред И.А. Майбуrowa, Ю.Б. Иванова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. (Серия “Magister”). – С. 394-404. 4. Небаба Н. О. Фінансові потоки: сутність, підходи до визначення / Н. О. Небаба // Вісник Української академії банківської справи – 2011. – №2 – с. 73-77. 5. Коцовська Р. Р. Операції кредитних спілок : навч. посібник / Р. Р. Коцовська, У. Я. Грудзевич. – К. : УБС НБУ, 2008. 311с. – ISBN 978-966-484-039-9.